

BERGSLUFT

www.elinwagner.se

MEDLEMSBLAD FÖR ELIN WÄGNER-SÄLLSKAPET

Ann-Margreth har ordet...

Elin Wägner-veckan 2026 är över och vi är nöjda med programmet och antalet deltagare på de olika aktiviteterna. Det var inte tänkt att det skulle bli någon fortsättning efter sju framgångsrika år men några organisationer önskade en fortsättning, fast kanske i något mindre skala än förra året. Hur 2027 kommer att gestalta sig vet vi ännu inte.

Elin Wägner-dagen firas den 16 maj på Elins födelsedag. Även i år kommer vi att vara på Lilla Björka med vårt program om konstnären och författaren Ann Margret Dahlqvist-Ljungberg. Årsmöte efter kaffe med ostkaka. Kallelsen och inbjudan till detta ser ni här i högerspalten.

Hög tid att betala årsavgiften!

Om du har fått en påminnelserapp i detta utskick så har vi inte registrerat någon betalning från dig. Om du vet med dig att du har betalat avgiften och ändå har fått en påminnelse så hör av dig till oss! Det är ni medlemmar som gör det möjligt för oss att ge ut medlemsbladet Bergsluft och att småskriften kan framställas varje år. Glöm inte att ta del av nyheter på vår hemsida www.elinwagner.se, Facebook och Instagram.

Ann-Margreth Willebrand, ordförande

Guide på Lilla Björka?

Lilla Björka behöver som vanligt guider från Bergveckan, som börjar 27 juni, då hela byn är i farten med utställningar, konserter och teater.

Lilla Björka är öppen för besökare 27 juni - 9 augusti. Första tre veckornas guidning är redan tingad men V 30-32 är det fritt fram att önska sig en stimulerande vecka på Lilla Björka.

Guiderna tjänstgör tisdag till söndag kl. 12-18 med att ta hand om och informera besökare och att sköta om huset och i viss mån trädgården. Man får gärna ta med partner eller väninna!

Stiftelsen ersätter guiderna för resa max 2.000 kr. Anmäl ditt intresse till menge.swartz@gmail.com och ange vilken vecka du föredrar (gärna med alternativ) och/eller ring Marianne för mer info, 073 557 0118.

Elin Wägner-dagen & årsmöte 16 maj 2026 på Lilla Björka i Berg

14.00 *Anna Salomonsson*, lektor i litteraturvetenskap vid Linnéuniversitetet, berättar om Ann Margret Dahlqvist-Ljungberg som författare och konstnär i Elin Wagners anda: "Ann Margret, Elin, freden och miljön"

15.00 Kaffe och ostkaka

16.00 Årsmöte. Dagordning på hemsidan.

Entré: 80 kr för föreläsning, kaffe med ostkaka och om så önskas visning av Lilla Björka. **Alla välkomna!**

Elin Wägner-veckan 2026

Elin Wägner-sällskapets ordförande Ann-Margreth Willebrand hälsade välkommen till ännu en Elin Wägner-vecka på Italienska palatset i Växjö på självaste Internationella kvinnodagen 8 mars.

Invigning. Generalsekreteraren för Svenska Afghankommittén Kajsa Johansson invigde veckan. Organisationen erhöll Årets väckarklocka 2023 och då liksom nu kunde generalsekreteraren berätta om svåra förhållanden för kvinnor och flickor under Talibanregimen. Men i det dolda finns ett motstånd och stort mod hos kvinnor som arbetar som läkare och lärare.

Den afghanska konstnären Sanaz Hakimi presenterade sig själv och sin utställning *From Bamyān to Växjö*. Hennes arbete spänner över en mängd olika genrer, inklusive måleri, keramik och väggmålningar. Sanaz har även arbetat som kostymör och scenograf, lärare i konst och tatuering. Sanaz Hakimis arbete fokuserar på hazarernas kultur och traditioner i Afghanistan, såväl som kvinnors situation generellt i Afghanistan. Mellan 2023 – 2025 var hon Örebro's fristadskonstnär.

Regionteaterns bidrag till Elin Wägner-veckan var pjäsen "Big Bang!", skriven och framförd av skådespelarna *Anna Littorin* och *Johanna Wilson*. I högt tempo, roligt, medkännande och med stor charm gestaltar de Barbro Alvings månadslånga fängelsevistelse på Långholmen. Trogen sina och idolen Elin Wägners ideal vägrade Barbro Alving att fullgöra sin civilförsvarspflicht.

Man får veta mycket om Barbro Alving, hennes liv som journalist och krigskorrespondent i Spanien och Finland, om att bli ogift mamma på trettioalet, hennes livslånga förhållande med Loyse Sjöcrona, vänskapen med Elin Wägner och om att följa sitt samvete och vägra försvar. Snabbt och skickligt byter skådespelarna mellan olika roller, fängelsevakter, medfångar, personer ur Bangs förflutna och man får en inblick i fängeslivet. "Big Bang" kommer att gå på turné i sommar, så se den om ni får möjligheten. /Eva Persson

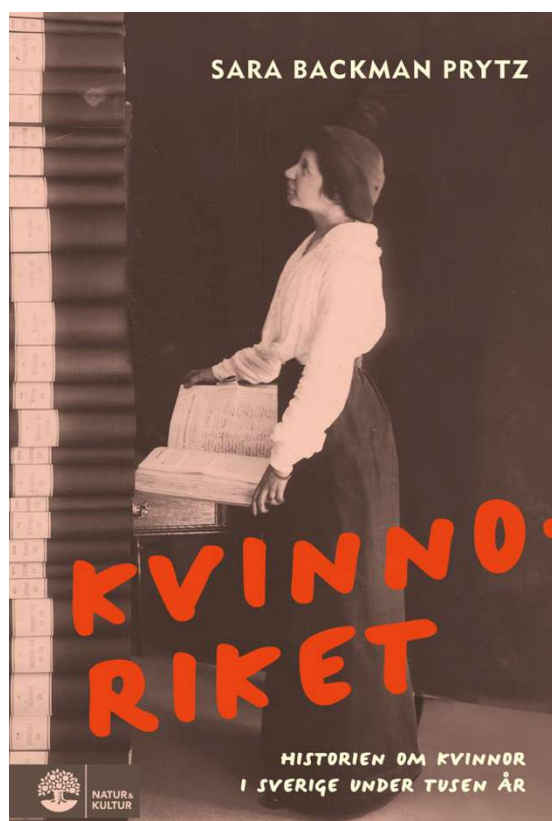
På Det fria ordets hus i Växjö kunde vi på måndagen konstatera att en ålderskillnad på sisådär 60 år inte betydde så mycket när Gudrun Ahlgren (född 1949) och Massa Jaosh (född 2008) diskuterade hur det är att vara aktivist. Det finns hopp! De unga i Generation Z kommer också att engagera sig, det var Massa ett lovande framtidslofte om!

Vi som satt i publiken hade dagen innan läst i *Dagens Nyheter* hur var tredje man ur generation Z (födda 1997 - 2012) tycker att en kvinna alltid ska lyda sin man. Bland kvinnorna från samma generation var det 18 procent som höll med, medan motsvarande siffra för kvinnor och män födda 1946 - 1964 bara var 6 respektive 13 procent. Ännu större andel, 33 procent ur "Gen Z", tycker dessutom att mannen alltid ska ha sista ordet vid

alla viktiga beslut. Nu var det en internationell studie och resultaten var inte lika deprimerande för Sverige. Men vad hade Elin Wägner och de andra kvinnosakskvinnorna sagt om denna tillbakagång?

För Generation Z är miljö- och klimatfrågor däremot den absolut viktigaste samhällsfrågan.

Kvinnoriket. På tisdagskvällen fick vi möjlighet att lyssna till författaren *Sara Backman Prytz*, som skrivit boken *Kvinnoriket* där hon skildrar tusen år av slit och släp och drömmar om frihet. I sitt föredrag valde Sara att lyfta fram kvinnor sysselsatta inom mejerinäringen, lärarinnor och flygspanare. Kvinnans position i samhället har böljat fram och tillbaka.

Elin Wägner framför namnsamlingen för rösträtt.

Mejerinäringen var kvinnans tills maskinerna tog över och med dem männen. Men till flygspanare passade helt plötsligt kvinnor under andra världskriget. Det motiverades med att "kvinnor lättare fördraga händelselöshet än män", de kunde ju exempelvis sticka under tiden.

Svårigheten med att skriva kvinnors historia är bristen på källmaterial som statistik. En nedslående sådan kunde Sara Backman Prytz dock visa. Det gällde självmord där fosforförgiftning dominerade starkt. Men nu var det i verkligheten inte så att dessa kvinnor ville ta livet av sig, utan det handlade om att framkalla abort. Något att också begrunda när abortfrågan åter är på agendan i många länder. /Berit Linden

Väggkonstverk på Elin Wägnerskolan. Elin Wägnerskolan i Växjö invigdes 2018. Innanför skolans väggar hänger ett flertal porträtt av Elin Wägner, utförda av eleverna.

På torsdagen i EW-veckan avtäcktes på skolan konstnären Karen Froedes nya väggkonstverk *Antropocen stratum*. Klippte bandet gjorde elever och vice ordförande i Elin Wägner-sällskapet, *Ann-Christin Gunnarsson*. Karen Froede är en stor beundrare av Elin Wägner och det var inte första gången hon invigde ett verk på skolan. På skolgården finns sedan 2018 *Pricken över ä* samt *Sinne* av henne och Mikael Richter. Tio bronsplaketter, vilka markerar viktiga händelser i Elins liv, har nu placerats efter soldat på rad mot skolans entré. Väggreliefen *Sinne* tar upp vågformerna från skulpturen och böljar i blått ljus. Den ska endast vara synlig vid belysning på kvällstid. Varken *Pricken över ä* eller *Sinne* har varit belysta till följd av skenande elpriser, något som nu också åtgärdats. /Berit Linden

Stumfilm i Älmhult. På Folkets hus visades stumfilmen *Norrtullsligan* från 1923 men inte med pianomusik utan till stråkar av Vindla String Quartet, komponerad av *Lina Nyberg*. Magiskt vackert, tyckte många, medan andra tyckte filmen var väl lång och långsam! Filmen slutar anorlunda än i Elins bok.

Sista helgen på Lilla Björka. Kaffe och hembakat för 50 kr lockade många och fullsatt var det på lördagens föreläsning av *Berit Linden* om Elin Wägner och konsten. På söndagen var det tänkt att Ulla Andersson skulle berätta om sitt broderande och visa sin "Väckarklockeskjorta", som är en gåva till huset. I hennes ställe och med en lika fullsatt salong berättade väninnan Marianne om hur hon går till väga med sitt broderande.

Marianne och Birgitta i Ulla-broderade rockar

Fogelstad i Stockholm

För fjärde året i rad huserade Kvinnliga medborgarskolan i Fogelstad på galleri Bellman i Stockholm en vecka i januari från 16/1 med utställning och föreläsningar både där och genom samarbete med Sensus på Medborgarhuset på Södermalm.

Den 17/1 på Sensus var rubriken: Att rusta för krig eller fred? Svenska Freds ordförande *Kerstin Bergeå* berättade mycket trevligt och effektivt om organisationens arbete och var så bra att hon säkert fick några nya medlemmar. Nya medlemmar har föreningen också fått genom den senaste tidens oro i världspolitiken.

20/1 handlade det om Kvinnan bakom Nobels fredspris, Bertha Suttner. En serie med två avsnitt finns på SVT och rekommenderas. Vi hade blivit uppmanade att se serien före mötet och många hade gjort detta. Seriens producent *Lisa Wahlboom* visade utdrag och kommenterade.

Sista kvällen samlades minst 40 personer på Bellman, varav (vad jag såg) en man. Då var det Elin Wägners och Elisabeth Tamms skrift *Fred med jorden*, som granskades av *Gunilla Almström Persson*, docent i svenska språket Stockholms universitet. Utifrån sin vetenskap! Och det blev mycket intressant, tre gånger hade hon läst pamfletten, som hon kallade den, för att uppfatta hur skicklig den är retoriskt. Jag önskar att fler hade haft möjlighet att lyssna till henne! Hon är positiv till att föreläsa även i andra sammanhang eller på zoom vid till exempel ett styrelsemöte. Kontakta henne om du ingår i ett lämpligt sammanhang och är intresserad av "närläsning" (metod för att ta reda på författarens syfte och strategier för att nå syftet) av en skrift för fred!

Dessutom medverkade fyra yngre kvinnor: en riksdagsledamot, en som arbetat i Europaparlamentet och två kvinnor från Miljöjuristerna. Det blev så intressant att det aldrig höll på att ta slut.

Jag är mycket imponerad över vad Fogelstad åstadkommer och sörjer vårt årliga seminarium på S:t Sigfrids folkhögskola, där vi kunde ta upp och diskutera vitala frågor för jordens överlevnad.

Vet ni förresten att första alternativet på synonym till "fred" är "frånvaro av krig". Alltså ses kriget som det normala! /mes

Elin på agendan

Ständigt denna Elin Wägner! Ja, så kan vi i sällskapet faktiskt stolt säga. Just nu dyker hennes namn upp igen och igen.

Den 3 – 4 februari var Växjö värd för årets *Forum Jämställdhet*, en årlig konferens ordnad av Sveriges Kvinnoorganisationer. Vid invigningen talade Kronobergs landshövding *Maria Arnholm*, för övrigt precis utsedd att ingå i *Rådet för kvinnofrid*, varmt om Elin Wägner. Och i det öppna programmet föreläste sällskapets ordförande *Ann-Margreth Willebrand* om henne. Det skulle inte undgå deltagarna att de befann sig i Elin Wägnerland!

Fredrika Bremer-förbundets monter på konferensen bjöd på gratisexemplar av *Hertha* och där fanns ett porträtt av Fatima Bremmer och hennes bok *Ligan*, som kom ut förra året. Elin var en av journalisterna som tillhörde *Ligan* och i denna artikel lyfter Fatima fram en idag fortfarande levande kvinna, som Elin räddat från koncentrationsläger.

Liljevalchs sommarutställning hette *Komtemåtta* och handlade om Kvinnliga medborgarskolan på Fogelstad, där Elin Wägner var en av grundarna. *Kvinnoriket* av Sara Backman Prytz kom också ut förra året. Och vem är det som på omslaget står och kikar på stapeln med underskrifter som 1914 samlats in till stöd för kvinnlig rösträtt – Elin Wägner naturligtvis! I början av januari kunde den som har *Dagens Nyheter* läsa *Maria Södlings* artikel om hur Elin Wägner och Virginia Woolf väckte kritiskt hopp i en mörk tid.

När jag kommer hem på kvällen efter *Forum Jämställdhet* så ligger ett nytt nummer av *Sveriges Natur i brevlådan*. På ett uppslag konstateras under titeln "Sökte fred med jorden" hur Elin Wägner såg på jorden som en helande och förlåtande moder. Det är biologen Josefin Gustafsson som berättar om hur hon inspireras av Elin Wägner. År 2024 gav hon ut den fina boken *De små landen – i Elin Wägners fotspår*.

När jag i mars höll ett seminarium om Elin och konserten på KvinnSam kom två kvinnor och berättade att de i mars sätter upp Margareta Skantzés pjäs "Elins stora längtan" på Göteborgs Dramatiska Teater. När jag kommer hem på kvällen efter Göteborgsresan ligger ett nytt nummer av *Parnass* i brevlådan. Där möter en artikel om *Norrtullsligan* och som det inte var nog visades den stumfilmen, baserad på boken, under Elin Wägnerveckan – nu med ny musik av Lina Nyberg.

Dessutom – Eva Bonniers 70-årsfond delade ut stipendier till Ulrika Knutson för *Den besvärliga Elin Wägner* och Per Wirtén för *Europa, ständigt detta Europa*.

Vi gratulerar! Hoppas att Elin Wägner stannar kvar högt upp på agendan – också i framtiden. /Berit Linden

Berättandets kraft i Kronoberg

Det började som en idé hos Joakim Granlund, kulturutvecklare på Det fria ordets hus i Växjö: Att inventera författarskapet i Kronobergs län.

Han ville göra detta under en längre tidsperiod för att se om där fanns en stomme till en litterär lokal tradition och bjöd in Ella Styf, bibliotekarie på Växjö stadsbibliotek, att följa med på resan.

Väl etablerat är Värmland som ofta beskrivs som diktens, sagans och poesins landskap. Men i Småland och "det mörka" Kronoberg har det väl varit snålt och ordkargt – eller? Glöm det, för på 350 sidor presenterar boken *Berättandets kraft: 300 år av skrivande i Kronoberg – författarna och platserna* drygt 130 författarskap, människoöden och otaliga litterära verk!

Det är ett imponerande arbete Joakim Granlund och Ella Styf har åstadkommit. Boken är såväl en litteratur- som kulturhistoria. Dessutom finns i slutet av boken ett avsnitt där läsaren får tips på platser att besöka i länet, många med just litterär anknytning.

Innanför pärmarna väntar naturligtvis Kronobergs litteraturens "tre giganter": Pär Lagerkvist, Vilhelm Moberg – och allas vår Elin Wägner. Pär Lagerkvist och Elin Wägner satt i Svenska Akademien, Vilhelm Moberg avskydde den. Men hoppasän var är de? Jo, de är överraskande sammanförda under rubriken *lagerkvistmobergwägner* av en nutida Kronobergsförfattare: *Cecilia Davidsson*.

Författarnas liv och verk är väl genomtröskade och här får vi i stället en personlig betraktelse över vad de betytt för just Cecilia Davidsson. Betytt och betyder mycket för henne gör de. Hon har nämligen fått den grannliga uppgiften att översätta deras mästerverk till lättlästa versioner. Visst blir resultatet lätt att läsa, men bearbetningen är en desto svårare process.

Som boken visar har orden flödat från pennor, skrivmaskiner och tangentbord också i Kronoberg. Denna omfattande och uppdaterade sammanställning har haft sina föregångare. Den på 1980-talet utgivna *Författarnas Kronoberg* av Ingrid Nettervik är väl den mest omfattande. /Berit Linden

Red. välkomnar bidrag till nästa Bergsluft före 1/8 2026

EW-sällskapet: Bg 645-0126, Swish 1234425021

Bergslufts red:

Marianne Enge Swartz (mes)

Tel: 073 557 0118, menge.swartz@gmail.com

Ann-Margreth Willebrand (AMW)

Tel: 072 7277 440